

ระบบเสนอรายการตำราหลัก สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Central Library Book Suggestion: CLBS Central Library,
Srinakharinwirot University

อัมพร ขาวบาง

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ e-mail: aumporn@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

“ระบบเสนอรายการตำราหลัก” (Central Library Book Suggestion: CLBS) คือ เครื่องมือรวบรวมตำราหลักที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยโดยให้คณาจารย์เป็นผู้ให้ข้อมูลระบบ CLBS ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการเขียนโปรแกรมขึ้นเองด้วยภาษา HTML และ PHP ร่วมกับ MySQL โดยทีมงานเทคโนโลยีห้องสมุด การดำเนินการแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบ ขั้นตอนการนำไปใช้และปรับแก้ไข ขั้นตอนการปรับปรุง และขั้นตอนการพัฒนาต่อยอดผลการนำไปใช้ พบว่า มีคณาจารย์จากหลักสูตรต่างๆ จำนวนไม่มากที่เสนอตำราหลักผ่านระบบ CLBS (ร้อยละ 14.38 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด) ทั้งนี้เนื่องจากการเริ่มนำระบบมาใช้เป็นช่วงใกล้เปิดภาคเรียนที่ 2/2558 และเป็นการเปิดให้เสนอผ่านระบบ CLBS เป็นครั้งแรก คณาจารย์จึงอาจจะยังไม่คุ้นเคยในการใช้ระบบ นอกจากนี้การพัฒนาระบบไปพร้อมกับการนำไปใช้งานจริงยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน จึงต้องมีการต้องแก้ไขระบบและปรับขั้นตอนการดำเนินการในการรวบรวมข้อมูลไปในเวลาเดียวกัน

คำสำคัญ:

CLBS, ระบบการเสนอตำราหลัก, ตำราหลัก, การเสนอตำราหลัก

Abstract

“Central Library Book Suggestion: CLBS” is a collecting tool for faculty members to order the text material lists in accordance with curriculums provided in the university. It has been developed through HTML and PHP as well as MySQL by library technology team. CLBS development can be divided into 4 steps as planning and developing, implementing and adapting, improving, and further developing. The results revealed that there are few faculty members (from 14.38% of all curriculums) suggesting through CLBS, this may be we start the program at the end of the second 2015 academic semester, the faculty members are not noticed and unskilled. In addition, the development

accompanying implement caused many problems, so the team has to adjust as well as improve the process at the same time.

Keyword:

CLBS, Book Suggestion Program, Text Materials, Textbooks Suggestion, Curriculum Textbooks, Syllabus Textbooks

บทนำ

ภารกิจหลักอย่างหนึ่งของห้องสมุด คือ การจัดหาตำราหลักที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย แต่เดิมนั้นสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใช้วิธีการสำรวจ/รวบรวมตำราหลักจาก มคอ. 3 (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ) ของทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย แต่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้ ในปีการศึกษา 2558 จึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการสำรวจ/รวบรวมตำราหลักด้วยการสร้าง “ระบบเสนอรายการตำราหลัก” (Central Library Book Suggestion: CLBS) ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมตำราหลัก โดยให้คณาจารย์เป็นผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าก่อนเปิดภาคการศึกษาใหม่

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในเชิงรุกสำหรับสำรวจหรือจัดเก็บข้อมูลตำราหลักทั้งฉบับพิมพ์และฉบับอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่ตรงตามความต้องการของคณาจารย์

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

ระบบ CLBS ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการเขียนโปรแกรมขึ้นเองด้วยภาษา HTML และ PHP ร่วมกับ MySQL โดยทีมงานเทคโนโลยีห้องสมุดซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์และบุคลากรงานเทคโนโลยีห้องสมุด เนื้อหาประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

1. ส่วนของคณาจารย์ ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

- 1.1 สถานภาพของคณาจารย์ ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล อีเมล เบอร์ติดต่อ คณะ ภาควิชาหรือสาขาวิชาที่สังกัด
- 1.2 ข้อมูลเบื้องต้นของตำราหลัก ได้แก่ ชื่อหลักสูตร รหัสวิชา ประเภทรายวิชา (ได้แก่ กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาเฉพาะ ได้แก่ วิชาแกน วิชาเฉพาะด้านบังคับ วิชาเอกบังคับ/พื้นฐานเฉพาะด้าน หรือวิชาบังคับใดใดที่นิสิตส่วนใหญ่ต้องเรียน)
- 1.3 ข้อมูลตำราหลัก ได้แก่ บรรณานุกรมของตำราหลัก ซึ่งในส่วนนี้จะมียกย่องสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมด (ทั้งฉบับพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์) ที่ห้องสมุดให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์ในการตรวจสอบก่อนเสนอตำราหลัก

Book SUGGESTTION

รายการหนังสือ (ที่เสนอ) เสนอชื่อหนังสือ ค้นหา ข้อมูลส่วนตัว ➔

ข้อมูลเบื้องต้น

วันที่กรอกข้อมูล: 8 พ.ย. 2559, 10:28

ชื่อ-นามสกุล: กมลพัชร พลรับ

อีเมล: kamolpatchara@psu.ac.th

เบอร์ติดต่อ: 0849722339

คณะ/วิทยาลัย: วิทยาศาสตร์ ▼

ภาควิชา/สาขาวิชา: ชีววิทยา ▼

ข้อมูลตำราหลักที่เสนอ

ชื่อหลักสูตร: วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ▼

รหัสวิชา: BI643

ประเภทวิชา: วิทยาศาสตร์บัณฑิต ▼

ถัดไป

ภาพที่ 1 ข้อมูล CLBS ส่วนของอาจารย์: สถานภาพของคณาจารย์ และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตำราหลัก

เพิ่มรายการ : หนังสือ

ชื่อหนังสือ * : ชื่อหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง * : ชื่อผู้แต่ง

สำนักพิมพ์ : สำนักพิมพ์

ปีที่พิมพ์ : ปีที่พิมพ์

ครั้งที่พิมพ์ : ครั้งที่พิมพ์

ISBN : หมายเลข ISBN

ข้อมูลเพิ่มเติม : สามารถใส่ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เพิ่มข้อมูล

ภาพที่ 2 ข้อมูล CLBS ส่วนของอาจารย์: รายการบรรณานุกรมของตำราหลัก

2. ส่วนของบรรณารักษ์ สำหรับให้บรรณารักษ์เข้ามาตรวจสอบว่าห้องสมุดมีบริการตำราหลัก ที่อาจารย์เสนอมาแล้วหรือไม่ พร้อมให้ข้อมูลการให้บริการตำราหลักดังกล่าวหากห้องสมุดมีให้บริการแล้ว หรือแจ้งสถานะของการจัดหาหากห้องสมุดยังไม่มีบริการ โดยอาจารย์สามารถตรวจสอบผลได้ด้วยตนเอง

• กรณีไม่มีให้บริการ สถานะการจัดหา รอจัดหา จำนวนระดับ 1 หมายเหตุ	
• กรณีมีให้บริการ 1. ประเภททรัพยากร ☐ ฉบับพิมพ์ ☐ ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ :: กรณีเป็นฉบับอิเล็กทรอนิกส์	
:: พิมพ์ต่ำกว่าที่ระบุ ช่วงบทม 0 ถึง 0 จำนวนระดับ	
3. เลขเรียกหนังสือ	ระบุได้มากกว่า 1 ชื่อ สำนักหอสมุดกลาง หอสมุด มศว องค์กรฯ ห้องสมุดคณะแพทย์ ห้องสมุดคณะเภสัช
ระบุฐานข้อมูล URL หมายเหตุ	
2. ปีพิมพ์ที่ตี	เลือกได้มากกว่า 1 ชื่อ :: พิมพ์ที่ระบุ ปีพิมพ์ที่ตี 2558 จำนวนระดับ :: พิมพ์ใหม่กว่าที่ระบุ ปีพิมพ์ที่ตี 0 จำนวนระดับ

ห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญา นันทวิทยา	
ห้องสมุดโพธิ วิชาลัย	
4. สถานะการจัดหา	-- โปรดเลือก --
จำนวน ระดับ	
5. หมายเหตุ	
☐	
ปรับปรุงข้อมูล	

ภาพที่ 3 ข้อมูล CLBS ส่วนของบรรณารักษ์

รายการหนังสือ	
ชื่อหนังสือ : ก้าวสู่ทศวรรษที่ 3 Pulinet : ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค	
• ชื่อผู้แต่ง : อรรถณ บัณฑิตย์ • สำนักพิมพ์ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ • ปีที่พิมพ์ : 2558 • ครั้งที่พิมพ์ : • ISBN : 9789747557442 • ข้อมูลเพิ่มเติม : • รูปแบบประเภทรพยากร : • ปีพิมพ์ที่มี : - ปีที่ระบุ : ปี 2558 • สถานที่ให้บริการ : • สถานะการจัดหา : รอจัดหา จำนวน 1 ระดับ • หมายเหตุ :	
แก้ไข	ลบ
← กลับสู่รายการค้นหา	

ภาพที่ 4 การแสดงผลการตรวจสอบและแจ้งสถานการณ์จัดหา : กรณีที่ห้องสมุดไม่มีบริการ

ชื่อหนังสือ : คัดค้นโลก : ทำทายกระบวนทัศน์ว่าด้วยอนาคตห้องสมุดและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

- ชื่อผู้แต่ง : วัฒนชัย วัฒนิจจะกุล
- สำนักพิมพ์ : สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- ปีที่พิมพ์ : 2558
- ครั้งที่พิมพ์ :
- ISBN : 9786162352454
- ข้อมูลเพิ่มเติม :
- รูปแบบประเภทรูปภาพ :
- มีให้บริการฉบับพิมพ์
- ปีพิมพ์ที่มี :
- ปีที่ระบุ : ปี 2558 จำนวน 5 ระบุ
- สถานที่ให้บริการ :
- สำนักหอสมุดกลาง : 027 ค439 2558
- หอสมุด มศว องค์กร : Z678 ค439 2558
- สถานะการจัดหา : ไม่จัดหาเพิ่ม
- หมายเหตุ :

← กลับสู่รายการค้นหา

ภาพที่ 5 การแสดงผลการตรวจสอบและแจ้งสถานการณ์จัดหา : กรณีที่ห้องสมุดมีบริการ

การพัฒนาระบบ CLBS แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบ: วางแผน ออกแบบ และพัฒนาระบบ โดยบรรณารักษ์เป็นผู้กำหนดเนื้อหาและแนวการดำเนินการในการรวบรวม และบุคลากรงานเทคโนโลยีห้องสมุด เป็นผู้พัฒนาระบบรายละเอียดมีดังนี้

1.1 วางแผน: ประชุมกลุ่มบรรณารักษ์เพื่อหาแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในการสำรวจ/รวบรวมตำราหลัก รวมถึงข้อมูลที่ต้องการรวบรวม

1.2 พัฒนาระบบ: ประชุมผู้ดำเนินการพัฒนาระบบ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนบรรณารักษ์งานจัดหา และบุคลากรงานเทคโนโลยีห้องสมุดเพื่อวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบ

1.3 เตรียมการนำระบบไปใช้: ทำแนวปฏิบัติ และประชุมกลุ่มบรรณารักษ์งานจัดหาหรือบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ประสานงานอาจารย์เพื่อชี้แจงแนวทางและขั้นตอนการนำระบบ CLBS ไปใช้เพื่อให้อาจารย์เสนอตำราหลัก

2. ขั้นตอนการนำไปใช้และปรับแก้ไขระบบในการใช้งานแต่ละขั้นตอนย่อย: นำระบบ CLBS ไปใช้งานจริง โดยในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.1 แจ้งให้คณาจารย์แต่ละคณะเสนอตำราหลักสำหรับการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2/2558 ซึ่งในขั้นตอนนี้บรรณารักษ์งานจัดหาหรือบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ประสานงานอาจารย์จะทำหน้าที่ประสานงาน ติดตาม และแนะนำการใช้งานให้แก่อาจารย์

2.2 ดำเนินการปรับแก้ไขระบบเมื่อพบปัญหาในแต่ละขั้นตอนของการใช้งานจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น การปรับแก้ระบบ CLBS โดยบุคลากรงานเทคโนโลยีห้องสมุด และการปรับแก้ขั้นตอนและวิธีการสำรวจ/รวบรวม โดยบรรณารักษ์งานจัดหา

3. ขั้นตอนการปรับปรุงระบบ: รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ได้จากการนำระบบไปใช้จริงจนครบทุกขั้นตอน มาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็น CLBS version 1.2 สำหรับใช้ในปีการศึกษา 2559

4. ขั้นตอนการพัฒนาต่อยอด: ขยายขอบเขตประเภทตำราที่นำเสนอ จากเดิมที่เปิดให้เสนอเฉพาะตำราหลัก และสงวนสิทธิ์เฉพาะอาจารย์เท่านั้น ขยายเป็นการเปิดให้เสนอหนังสือประกอบการเรียนการสอน และหนังสือทั่วไป โดยนิสิตสามารถเข้ามาเสนอได้ และใช้เป็นเครื่องมือในการเสนอซื้อหนังสือหรือ CLBS version 1.3 ทั้งนี้ขั้นตอนนี้ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการและคาดว่าจะเปิดใช้ในปีการศึกษา 2560

ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การใช้ระบบ CLBS เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมตำราหลักช่วยอำนวยความสะดวกและช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่พบจากการใช้วิธีเดิมคือบรรณารักษ์เป็นผู้สำรวจ/รวบรวมตำราหลักจาก มคอ. 3 ของทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ดังนี้

1.1 ใช้เวลาในการดำเนินการน้อยกว่า จากวิธีเดิมที่ต้องใช้เวลาในการ 1) ตรวจสอบข้อมูลหลักสูตรและรายวิชาจากระบบของกองบริการการศึกษาและข้อมูล มคอ. ที่อยู่บนเว็บไซต์ของคณะให้ถูกต้อง 2) ตรวจสอบรายการบรรณานุกรมของตำราหลักใน มคอ.3 ที่มีรายละเอียดไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้อง บางรายการไม่สามารถตรวจสอบกับฐานข้อมูลของห้องสมุดได้ 3) พิมพ์รายการตำราหลักในแบบฟอร์มสำรวจตำราหลักของห้องสมุดเอง เนื่องจากข้อมูลที่พบใน มคอ.3 ที่นำเสนอบนเว็บไซต์นั้น บางหลักสูตรใช้เอกสารแทน ทำให้ไม่สามารถคัดลอกรายการมาใส่ในแบบฟอร์มได้ แต่ระบบ CLBS เป็นการเปิดให้อาจารย์เป็นผู้กรอกข้อมูลด้วยตนเอง ภายในขอบเขตของประเภทรายวิชาที่ห้องสมุดกำหนดและมีการกำหนดช่องรายการบรรณานุกรมให้กรอกอย่างชัดเจน จึงทำให้บรรณารักษ์ทำหน้าที่เพียงเข้าไปตรวจสอบว่าห้องสมุดมีให้บริการหรือไม่ และพิจารณาสถานะการจัดหาเท่านั้น

1.2 ใช้กำลังคนในการดำเนินการน้อยกว่า จากวิธีเดิมซึ่งมีข้อมูลตำราหลักที่ต้องรวบรวมจำนวนมาก เนื่องจากเป็นการติดตามจากรายชื่อตำราทั้งหมดใน มคอ.3 ทำให้ต้องใช้เวลาและบรรณารักษ์จำนวนมากในการรวบรวมและตรวจสอบ และข้อสังเกตจากการสำรวจตำราหลักในครั้งนี้ พบว่า มีบางรายวิชาระบุตำราหลักเป็นจำนวนมาก (เช่น จำนวนมากกว่า 30 รายการ) จึงไม่แน่ชัดว่ารายการเหล่านี้เป็นตำราที่ใช้หลักของรายวิชานั้น หรือเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน แต่ระบบ CLBS เป็นการเปิดให้อาจารย์เป็นผู้เสนอข้อมูลที่ต้องการและนำไปใช้จริง ซึ่งทำให้จำนวนตำราหลักมีไม่มากเท่ากับการสำรวจจาก มคอ. 3 จึงลดเวลาและจำนวนบรรณารักษ์ในการรวบรวมตรวจสอบและพิจารณาสถานะการจัดหา

1.3 ดูข้อมูลและสรุปรายงานผลได้ง่ายกว่า จากวิธีเดิมที่ใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการกรอกข้อมูล ซึ่งไม่สะดวกในการดูข้อมูลเมื่อข้อมูลมีจำนวนมาก รวมถึงการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานผล แต่ระบบ CLBS เป็นการรวบรวมข้อมูลลงในระบบและมีการบริหารจัดการโดยใช้โปรแกรม จึงทำให้การดูข้อมูลหรือการดึงรายงานสรุปผลต่างๆ ทำได้ง่ายกว่า

2. มีคณาจารย์จากหลักสูตรต่างๆ จำนวนไม่มากที่เสนอตำราหลักผ่านระบบ CLBS (ร้อยละ 14.38 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด) ทั้งนี้เนื่องจากการเริ่มนำระบบมาใช้เป็นช่วงใกล้เปิดภาคเรียนที่ 2/2558 และเป็นการเปิดให้เสนอผ่านระบบ CLBS เป็นครั้งแรก คณาจารย์จึงอาจจะยังไม่คุ้นเคยในการใช้ระบบ ดังนั้นหลังจากการปรับปรุงระบบและแนวทางในการเสนอตำราหลักให้ชัดเจนขึ้นแล้ว จึงจัดทำคู่มือแนะนำการใช้ระบบและดำเนินการประชาสัมพันธ์ไปยังคณาจารย์ให้ครอบคลุมช่องทางต่างๆ มากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาที่พบจากการใช้งานโดยบรรณารักษ์และคณาจารย์ พบว่า มีประเด็นที่ต้องปรับแก้ไขในเรื่องของความสะดวกต่อการใช้งานของระบบ ความเหมาะสมในการใช้ข้อความเพื่ออธิบายสื่อความหมาย ความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบหน้าจอภาพ รวมถึงความสมบูรณ์ของนำเสนอผลและการดึงสรุปรายงาน

4. การพัฒนาระบบไปพร้อมกับการนำไปใช้งานจริงยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน จึงต้องใช้เวลาในการแก้ไขระบบและปรับขั้นตอนการดำเนินงานในการรวบรวมข้อมูลไปในเวลาเดียวกัน ดังนั้นหลังจากมีการใช้งานระบบครบทุกขั้นตอนแล้ว จึงสรุปปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นจึงจัดทำคู่มือแนะนำการใช้ระบบสำหรับคณาจารย์และบรรณารักษ์เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ระบบสำหรับการเสนอตำราหลักของปีการศึกษา 2559

5. เพื่อความสะดวกสำหรับอาจารย์และบรรณารักษ์ในการใช้ระบบและเสนอตำราหลัก จึงได้ปรับหน้าโฮมเพจของระบบ CLBS ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ได้แก่ 1) แนะนำการใช้ระบบ CLBS 2) ตรวจสอบทรัพยากรที่ห้องสมุดจัดให้บริการ (ซึ่งประกอบด้วย 2.1) ตรวจสอบทรัพยากรผ่านระบบการสืบค้น SWUDiscovery 2.2) ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ และ 2.3) สำนักพิมพ์สำหรับพิจารณาคัดเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ) และ 3) ช่องทางติดต่อบรรณารักษ์ประสานงาน ในกรณีอาจารย์ต้องการติดต่อสอบถามหรือเสนอแนะใดใดผ่านบรรณารักษ์ประสานงานของคณะตนเอง

การนำไปใช้ประโยชน์

ห้องสมุดนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสำรวจหรือจัดเก็บข้อมูลตำราหลักทั้งฉบับพิมพ์และฉบับอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยให้คณาจารย์เป็นผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าก่อนเปิดภาคการศึกษาใหม่เพื่อที่ห้องสมุดจะสามารถดำเนินการจัดหาได้ทันกับช่วงเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน